

УДК 341.232(477.74)

Т. Д. Білоконь

**ОДЕСЬКА ОБЛАСТЬ – АЄР: ПРАКТИЧНІ АСПЕКТИ СПІВПРАЦІ
(ТЕЗИ ДО 10-РІЧНОГО ЮВІЛЕЮ ДЕКЛАРАЦІЇ
ЩОДО РЕГІОНАЛІЗМУ В ЄВРОПІ)**

4 грудня 2006 року виповнюється десять років прийняття Декларації щодо регіоналізму в Європі, яка стала першим базовим документом та правовим підтвердженням прагнення до визнання процесів регіоналізації не лише в Європейському Союзі, але й за його межами [1].

На сьогодні Декларація щодо регіоналізму в Європі залишається чинним міжнародно-правовим нормативним документом, який здатний забезпечити правове поле для сучасних регіональних рухів та працювати на перспективу розширення кола членів АЄР. На нашу думку, десятирічний досвід імплементації положень Декларації щодо регіоналізму в Європі має бути позитивно використаним для реалізації засад євроатлантичних намірів України в найближчий час. Так, наприклад, один із лідерів АЄР Ф.-Й. Штумманн вважає, що співпраця українських регіонів з європейськими має стимулювати процес інтеграції України до ЄС і, взагалі, Україна повинна була б приєднатися до Євросоюзу ще перед вступом до нього Туреччини [2].

Слід нагадати, що Україна, як історична, геополітична і культурна складова частина Європи, з перших кроків самостійної зовнішньої політики висловила прагнення зробити свій внесок в інтеграційні процеси сучасного світу, увійти повноправним членом до політико-економічного та гуманітарно-правового європейського простору.

На цьому шляху, ще до початку офіційного визначення євроатлантичного виміру на загальнодержавному рівні, Одеська область першою в Україні розпочала свою плідну співпрацю з європейськими міжнародними інституціями.

Звернемося до мови фактів. Починаючи з 1992 року, Одеська область протягом понад десятиріччя була єдиним представником України в Асамблеї Європейських регіонів. За минулі роки Одещина накопичила значний практичний досвід щодо участі в європейських інтеграційних процесах на регіональному рівні. (Довідково: у період з 1992 по 2004 роки Одеська область стала також дійсним членом Асамблеї Європейських прикордонних регіонів, Робочої Співдружності придунайських країн, євро регіону «Нижній Дунай», Конференції Європейських приморських регіонів, Асамблеї Європейських виноробних регіонів).

На сьогодні Україну в АЄР репрезентують три українських регіони — Одеса, Львів і Донецьк; Кіровоградська область виступає в ролі спостерігача [3].

Щодо ефективної діяльності Одещини як дійсного члена АЄР протягом 13 років повідомимо такими прикладами. Вже через чотири роки свого членства в АЄР, у вересні 1996 р., Одеса була обрана місцем проведення XVII міжнародної конференції «Європа регіонів» під гаслом «Регіоналізм як засіб просу-

вання до демократії, стабільності та розвитку» [4]. У 2000 р. в м. Одесі відбулося засідання Комітету АЄР, яке було присвячене питанням культури, освіти та діяльності молодіжних організацій.

Кожного року представники Одеської області беруть участь у засіданнях Генеральної Асамблеї Європейських регіонів, комітетів АЄР та міжнародних конференціях. Так, у листопаді 2003 р. делегація Одеської області взяла участь у черговому засіданні Генеральної Асамблеї АЄР (м. Познань, Республіка Польща), на яке було запрошено представників майже 90 регіонів із 40 європейських країн. На форумі Україну репрезентували Одеська, Донецька, Львівська та Харківська області.

На засіданні Генеральної Асамблеї було прийнято Великопольську декларацію, де, зокрема, були закріплені такі принципи майбутньої європейської регіональної політики, як збереження існуючих демократичних підвалин місцевого самоврядування, орієнтація регіональної політики на інтереси молоді, захист навколишнього середовища, повага до національних меншин, сприяння співробітництву регіонів з різними рівнями розвитку, доступ громадян до якісних послуг з боку місцевих органів влади, підтримка саморозвитку регіонів на основі використання потенціалу та природних ресурсів.

Результатом послідовного та плідного співробітництва Одещини з АЄР стало проведення під її патронатом у м. Одесі Першого (червень 2004) та Другого (червень, 2005) міжнародних форумів інвестицій та інновацій, що на той час значною мірою надало імпульс створенню сприятливого інвестиційного клімату в регіоні.

Іншим важливим кроком міжнародної регіональної інтеграції Одеської області стало проведення 3-5 листопаду 2005 року в м. Одесі пленарної сесії Асамблеї Європейських регіонів, чергових засідань Комітету «Інституційні справи» та робочої групи «Регіональне партнерство». Таке рішення було прийняте після участі представників Одеської області в засіданні робочої групи «Регіональне партнерство» АЄР (3-4 жовтня 2004 р., о. Пальма-де-Майорка, Іспанія).

Слід зазначити, що 2005 рік було проголошено з боку АЄР Роком місцевого та регіонального партнерства. Таким чином, внесення Одеського регіону до розкладу міжнародних заходів європейського рівня саме в цей час стало ще одним вагомим свідомством оцінки активності та спроможності Одещини впливати на реалізацію євроінтеграційних намірів України як у своєму регіоні, так і в межах всієї держави.

Особливістю засідання Комітету «Інституційні справи» Асамблеї Європейських регіонів стало одночасне проведення міжнародної конференції «Декларація щодо регіоналізму АЄР в Європі: оцінка десяти років прогресу». До Одеси завітали майже 100 представників органів регіональної влади із 17 країн світу. Делегацію АЄР очолив її Генеральний секретар К. Кліпп [4]. Навіть для Одеського регіону, який вже давно звик до великого числа високоповажних іноземних дипломатів та гостей, саме ця подія стала одним із головних підсумків втілення євроінтеграційних намірів Одещини за останні роки.

У цьому контексті слід нагадати, що протягом 2002–2004 років в Одеській області спостерігався своєрідний «гостинний бум», коли кількість іноземних

візитів високого рівня за цей період разом склала понад 350 [4]. Одесою цікавилися, Одесу полюбили, Одесу відвідували, до Одеси інвестували...

Втім, восени 2005 року до нашої області завітали європейські функціонери і гості, які не тільки добре пам'ятали попередні здобутки Одещини на терені європейських сподівань та практичних дій, але й жваво цікавилися змінами, що протягом року відбувалися в Україні та її регіонах.

Характерною особливістю пленарної сесії Комітету «Інституційні справи» стало обговорення важливих питань регіонального партнерства, серед яких особливо цікавими виявилися проблеми регіоналізму та регіоналізації через розширення сімейства АЄР, імплементації положень Європейської Хартії місцевого самоврядування, фінансування регіональної демократії в Європі, практичної імплементації міжрегіональних проектів.

Найбільш актуальним виявилось обговорення проблем розвитку регіонального руху в умовах постійних викликів глобалізму, які значно активізувалися наприкінці ХХ – початку ХХІ ст. Саме це, на думку учасників засідань, впливатиме на формування стратегічних цілей АЄР, серед яких на сьогодні головними стають такі:

- запровадження політичного діалогу та обміну досвідом між європейськими регіонами;
- спільна робота щодо впливу на національну, європейську і міжнародну політику;
- підтримка міжрегіональних і транскордонних проектів співробітництва;
- розвиток у напрямі превалювання регіонального управління та впровадження ноу-хау й найкращих практик його втілення;
- впровадження регіональної демократії та субсидіарності в Європі;
- захист й збільшення регіональної різноманітності у всіх її проявах;
- розвиток спроможності регіонів будувати Європу відповідно до вимог її громадян.

Сьогодні, на основі вищевикладених пріоритетів, Асамблея Європейських регіонів впроваджує проект «Європа громадян». У цьому документі [5] регіони розглядаються як опора й ключовий партнер європейського проекту; результатами регіонального управління виступають велика автономія, легітимність і ефективність, які виправдовують справжні очікування громадян; обмін ідеями, ноу-хау та досвідом між регіонами сягає найкращого порозуміння та наближає громадян Європи один до одного.

Коментуючи сутність проекту «Європа громадян», Президент АЄР Р. Іллі повідомив про ідеологічне ставлення до нього Асамблеї Європейських регіонів. Якщо ЄС динамічно відповість на виклики глобалізму й розширення Союзу і піде назустріч сподіванням своїх громадян, то, із свого боку, АЄР вважає за необхідність втілити проект «Європи громадян» у реальні дії. Тільки більш децентралізована Європа буде мати реальну можливість прискорити економічний розвиток, створити більше робочих місць, гарантувати ефективне надання послуг громадянам і підтримати створення прогресивного суспільства на засадах передових знань та інновацій. Виходячи з вищезазначеного, АЄР буде про-

довжувати відігравати ключову роль у наданні додаткових повноважень регіонам [5].

Можна стверджувати, що ми є свідками процесів сучасних та майбутніх регіональних зрушень, коли об'єднана Європа стає перед проблемою глобальних викликів, які здатні похитнути її стабільність на транснаціональному та національному рівнях. У цьому контексті регіональний рівень взаємодії на рівні «держава – регіон», «регіон – регіон» є більш самостійним та незалежним, що надає йому певних оптимістичних перспектив.

Україна, яка визначає європейський вибір стратегічним напрямом своєї зовнішньої та внутрішньої політики, повинна прислухатися до тенденцій європейської регіоналізації, а також на практиці поважати досвід своїх регіонів у співпраці з європейським співтовариством. Одеська область впроваджує євроінтеграційні наміри вже протягом тринадцяти років. Залишається сподіватися, що ці вагомні здобутки Одещини минулих років не будуть поза увагою сьогодні.

Література

1. Декларація щодо регіоналізму в Європі // Асамблея Європейських регіонів. – Страсбург, 1997.
2. Бик Т. Європа регіонів. – www.gazeta.lviv.ua. – 31 жовтня 2004 р.
3. List of Member Regions. // Assembly of European Regions. – www.a-e-r.org. – November 5, 2004.
4. Поточні та архівні матеріали обласної державної адміністрації. 2002–2005 рр.
5. www.a-e-r.org // Іллі Р. Щодо проведення Генеральної Асамблеї АЄР та святкового засідання з нагоди 20-ї річниці створення Асамблеї Європейських регіонів, Страсбург, 23-25 листопада 2005 р.

УДК 341.215

О. А. Делінський

ПРОБЛЕМИ ПРАВОСУБ'ЄКТНОСТІ ІНДИВІДА В МІЖНАРОДНОМУ ПРАВІ

Спостережуване в останні десятиліття інтенсивне «вторгнення» регулюючого впливу міжнародно-правових норм у сферу внутрішньої компетенції держав обумовлює, на наш погляд, необхідність перегляду одного з основних теоретичних постулатів пострадянської міжнародно-правової доктрини другої половини ХХ століття: твердження про принципову неможливість поширення на фізичних осіб окремих держав статусу суб'єктів міжнародного права.

Протягом багатьох років прихильники цієї концепції вважали неприпустимим говорити про міжнародну правосуб'єктність індивіда, бо відповідно до їхньої точки зору «правосуб'єктність у міжнародному праві передбачає, крім здатності до самостійних міжнародних дій, також спроможність створювати й забезпечувати виконання міжнародно-правових норм», якою фізичні особи не володіють. Крім того, на їхню думку, до цієї проблеми взагалі треба ставитися